

Országos mozgalom indul Szegedről a venerikus betegségek leküzdésére.

— Dr. Pálffy József memoranduma. —

Dr. Pálffy József, árvaszéki elnök a venerikus betegségek ellen való küzdelemről alapos tanulmányt készített és azt orvosi megvitatás céljából azzal küldte meg a tiszti főorvosnak, hogy abban az esetben, ha a helyi bizottság elfogadná, terjessze a törvényhatósági bizottság elé. Pálffy memoranduma a kérdés egész komplexumát felölelő reformjaival alkalmat ad arra, ami egyedül helyes, hogy a nagy probléma a pillanatnyi szükség határain túl is megvitattassék és a védekezés állandóan, komolyan és alaposan szerveztessék. Pálffy a következőket indítványozza:

— A magyar képviselőházhoz és a belügyi kormányhoz sürgős felirat intéztessék Szeged város közgyűléséből oly törvény készítése iránt, melyben a vénbetegség gyógyítása büntető sankcióval kötelezővé tétessék mindenkire nézve, a nemi betegségek elleni védekezés munkájában a hatóságot jól szervezett társadalmi propaganda támogassa; a gyógyítás állami és szegényeknek ingyenes legyen, nemcsak a kórházban, hanem házi ápolásban is, továbbá nemcsak a hatóság által beutaltaknak, hanem az önként jelentkezőknek is.

házasságkötés előtt a házasulandó férfiak egészségi bizonyítvánnyal igazolják azt, hogy ragályos vagy örökölhető betegségben nem szenvednek,

aki venerikus betegségének tudatában genitális infekcióval a ragály terjesztőjévé lesz, tehát másnak testi épségét szándékosan, súlyosan megsérti, az 1878: V. tc. 316. szakaszának rendelkezése alá vétessék,

a serdült korban levő finembeli tanuló ifjúság nemi betegségek ellenőrzése szempontjából rendszeres orvosi ellenőrzés alatt tartassék,

gyári munkások, munkásnők, férfi és nő cselédek, nevelőnők, bonnók, szoptatós és száraz dajkák, bábák, ipari és kereskedelmi alkalmazottak, szolgák orvos által gyanusnak talált esetekben orvosi bizonyítvánnyal igazolni kötelesek, hogy ragályos nemi betegségben nem szenvednek és alkalmaztatásuk csak akkor engedhető meg, ha gyógykezelésüket és a ragály megszüntetését igazolják;

sorozásoknál ragályos és örökölhető nemi betegségben szenvedő katonai szolgálatra alkalmatlannak talált polgári egyének kötelező gyógykezeltetése elrendeltessék és a büntető sankcióval ellenőriztessék;

minden orvos, kinek hivatása gyakorlata közben megállapított és ragályos nemi betegség tudomására jut, köteles meggyőződést szerezni, hogy a beteg az orvossal gyógykezelteti-e magát, köteles a beteget a betegség elhanyagolásának súlyos következményeire figyelmeztetni és szükség esetén kényszer-gyógykezelés elrendelése céljából a hatóságnak jelentést tenni.

Katonai egyénekre vonatkozólag kényszer-gyógykezelés már is történik, ezirányban tehát intézkedés nem szükséges.

Az indítványt komoly tanulmánynak beillő indoklás kíséri, amelyből közöljük a következőket:

— Indítványom megtételekor mindjárt előrebocsátom, hogy teljes tudatában vagyok mindazoknak az óriási nehézségeknek, komplikációknak és első pillanatra leküzdhetetlennek látszó akadályoknak, amelyek indítványom megvalósítása elé tornyosulnak; tisztában vagyok az indítvány egyes pontjainak szigorú végrehajtásából eredő nagyon súlyos személyi, családi és magánjogi konzekvenciákkal, annak dacára azt kivihetetlennek nem tartom és az a véleményem, hogy a venerikus betegségek romboló hatásának leküzdésében csakis ilyen erővel, *drasztikusan*

kemény intézkedésekkel lehet eredményt elérni. Mindazok az intézkedések, amelyeket a lapokból szerzett értesüléseim szerint a 22-iki értekezlet Szegeden elhatározott, nevezetesen a serdült ifjúság kitanítása, az ingyenes rendelés feltétlenül szükséges, helyes és okos dolgok, azonban, ha szabad azt bírálást tárgyává tennem, úgy nagyon szerényeknek, meghuzódóknak, keztyűs kezűeknek, finomoknak kell azokat tekintenünk, melyek az emberiség e súlyos csapásának visszaverésére és leküzdésére nem elegendők. A mi népünk pszichéjét és indolenciáját ismerve nem várhatjuk jószándékú, szelíd figyelmeztetéstől vagy felhívástól azt az eredményt, hogy az ingyen rendelőbe tödülmi fognak a lefátyolozott hadinők csoportjai. Nem. Ez nem fog bekövetkezni. De különben talán nem is nagyon jó nyomon jár az a felfogás, mely a kendőzést szükségesnek tartja. Hiszen tudjuk, hogy e rettenetes betegség éppen azért rombol és pusztít ily nagy mértékben, mert azt mindenkor takargatták, kendőzték és soha sem tekintették olyanoknak, mint más betegséget, melynek megszerzése szerencsétlenség, mint a lábtörést, amit azonnal gyógyítani kell. Igenis, bátran, okosan, komoly szavakkal, szakértelemmel, emelt fővel fel kell világosítani mindkét nembeli ifjúságot a fenyegető veszedelemről, ahol pedig betegség és továbbterjedésének veszélye van, ott intézményes garanciák kellenek arra, hogy közhatóságok, orvosok, az államhatalom tekintélyével rendelkezve gyógyítsanak, gyógykezelésre kényszerítsenek mindenkit, kivétel nélkül mindenkit, — az inficiált mágus épp oly veszélyes, még veszélyesebb, mint az inficiált kéregető — akinek arra szüksége van.

Tíz éve vagyok az állandó sorozó bizottság elnöke. Ez alatt az idő alatt szerzett sajnosan gazdag tapasztalatokra hivatkozhatom, amikor azt állítom, hogy a különböző ipari és kereskedelmi pályán működők ezrei: fodrászok, cukrászok, pékek, masszörök fordulnak meg a sorozó bizottságok előtt, akik undorító és veszélyes nemi betegségben szenvedve rendes kereseti foglalkozásuk gyakorlata közben a gyanútlan közönséggel érintkeznek és öntudatlanul is terjesztői lesznek a legsúlyosabb nyavalyának. Családi környezetünkbe, legintimebb közelségünkbe házi cselédet, bonnet, gyermekünk mellé dajkát engedünk, akiről nem tudjuk, nem szenved-e veszedelmes kórból, mely a saját magunk és családtagjaink testi jólétét veszélyezteti? A mikor a házasulandók az anyakönyvi hivatalban jelentkeznek, a legkülönbözőbb okmányok egész sorozatát követeli meg tőlük az állam, csupán azt az egyet nem kéri, hogy meg van-e bennök az egészséges generáció létrehozásának feltétele? Nem kérdezi, hogy nem-e tüdővészeselek vagy venerikusok?

Ha az 1876: XIV. tc., az 1886: V. tc. rendelkezései szabályozzák és megkövetelik a védhimlőoltást, a trachoma kötelező gyógyítását, úgy semmi lehetetlen sincs abban, hogy ezeknél a betegségeknek — ma a háború alatt — még veszélyesebb venerikus betegségek kényszer-gyógykezelés alá vétessenek. Semmi akadálya annak, hogy az orvos, aki hivatása gyakorlata közben tudomására jut venerikus megbetegedésnek, azt jelentse ép úgy, mint ahogy a 110001—1903. sz. B. M. körrendelet azt a trachomásokra vonatkozóan kötelességévé teszi. Igaz, az 1876: XIV. tc. 84. szakasza ma is megadja a lehetőségét annak, hogy a ragályos betegségeknek — hová a bujakór is számítandó — nagyobb terjedelemben történő fölmerülte alkalmával az azokban szenvedő egyének gyógykezelés alá vétessenek. Az 1898: XXI. tc. 9. szakasza pedig kimondja, hogy az államkincstár fizeti a hatósági megbízásból házilag gyógykezelt bujakórban, vagy szemeses köthártyalobban szenvedő szegények ápolási költségeit.

Ezek az intézkedések azonban nem azok,

melyek a venerikusok általános kényszer-gyógykezelését lehetővé tennék. Mert az első törvényhelynek az a fogatkozása, hogy a baj „nagyobb terjedelemben való felmerülte” esetén teszi lehetővé csupán a hatósági beavatkozást; a második törvényhely pedig az ingyenes gyógykezelést hatósági beutalástól teszi függővé. No már most annak megállapítása, hogy a baj „nagyobb terjedelemben fölmerült”, annyira labilis, annyira nehézkes, hogy a törvény fennállása óta Magyarországon egyetlen hatóság sem akadt, amely a törvény idevonatkozó rendelkezéseit alkalmazta volna. Pedig vannak különösen rúthén községek, ahol a katonaköteles férfilakosság 50 százaléka öröklött vagy szerzett nemi betegségben szenved, aminek következtében egész generációk elsatnyultak, degenerálódtak. Olyan szomorú statisztikára is hivatkozhatom, hogy a pálinka és nemi betegségek romboló összehatása alatt elsatnyult katonanyagból pl. Galiciában felülvizsgálaton 4000-ből 25 lett alkalmas. Az ingyenes gyógyítás feltételénél pedig el kell tekinteni a hatósági beutalástól, mivel ez az eljárást lehetővé teszi. Itt félremagyarázásokra, találgatásokra, külön megállapításokra alkalmat adó intézkedéseket kerülni kell. A gyógyításba bele kell kényszeríteni minden venerikus beteget. A gyógyítás az állam feladata és szegényeknek ingyenes, akár hatóság utalta gyógykezelésre, akár önként jelentkezett.

Házasulandóknál megkövetelendő egészségi bizonyítvány javaslatba hozatalánál tudatosan hagytam ki a nemi betegség megjelölését és csupán a ragályos és örökölhető betegséget jelölöm meg az igazolás tárgyául, mert itt arra gondolok, hogy egyrészt az orvosi bizonyítványnak ezzel diszkrétebb tartalom adható, másrészt és legfőként az igazolás tárgyát így az is képezhetné, hogy tuberkulotikus fertőzés lehetősége nem forog-e fenn. Tudom, hogy az indítvány végrehajtásának ez a legkritikusabb és legnehezebb része, mert intelligens emberek és családok szemérmes érzékenységet meglehetősen durva, kemény kézzel érintjük vele. Azonban a dolog úgy áll, hogy a házasság végtére is felnőtték komoly elhatározása egy életközösség létesítésére, melynek élettani következményeivel számolni kell. És az állam nem vét a házasság szentsége, nem vét a közmorál ellen, ha bölcs előrelátással egy kissé prózaiassan kellemetlenül, de a gondos családfő bölcsességével tekint a jövő felé, mely a házasulandók előtt poetikus ábrándok színes kódéval van borítva.

Szinte hallom a felzuduló ellenvetések hangját, hogy a törvényes házasságok megkötésének akadályoztatása esetén a törvénytelen házasságok és születési esetek számát szaporítjuk. Lehet. Eleinte valószínű, hogy kedvezőtlenebb is lesz tényleg a házasságok kívüli születések statisztikája, ámde én hiszem, hogy az csak átmenetileg lesz kedvezőtlen, mert végeredményben az emberek a rendszeres, állandó és szakszerű felvilágosítások, kényszer-gyógykezelésekkel való zaklatások után meg fogják ismerni önmaguk és fajunk egészséges fejlődése iránt tartozó kötelességeiket és rá fognak felvilágosító, okos szavakkal vezetetni arra, hogy a törvényes házasság ilyen okból történt akadálya nemcsak úgy hárítható el, hogy házasságon kívüli viszonyban éljenek, hanem úgy is, hogy gyógyuljanak.

Csupán egynéhány statisztikai adatot említek még, amelynek hitelességeért szakértők előtt felelek, amelyek némi tájékozást nyújtanak minden laikusnak is a veszedelem mérvére nézve. 15 évi összeállítás eredménye szerint 11 millió élve született gyermekből a születés első heteiben elhalt Magyarországon 1 millió 300.000. Ezen számadaton kívül áll az abortusok és koraszülések óriási száma. 8 évi adatgyűjtés eredménye szerint a gyermektelen házasságok száma 13 százalékról 17 százalékra emelkedett. 1900-ban szifilis után agylágyult beteg ápolatott 43.000, 1910-ben ugyanezen okból 55.000.